

VAPAA-AJAN ASUKKAIDEN LIITTO VAAL ry

ILMASTOVIISAS VAPAA-AJAN ASUMINEN

Ilmastonmuutos on todellinen, akuutti uhka ihmiskunnalle. Tarvitaan poliittisia, taloudellisia ja sosiaalisia toimenpiteitä ilmastonmuutoksen viivyttämiseksi ja ehkäisemiseksi. Toimenpiteet vaativat uudenlaista ajattelua ja kokonaisvaltaista muutosta, myös rakentavaa ja tasavertaista tapaa keskustella.

Maassamme on yli 500 000 vapaa-ajan asuntoa, joissa käy vuosittain noin 2,4 miljoonaa henkilöä. Mökeissä on 4,2 miljoonaa vuodepaikkaa, joilla yövytään miljoonia öitä vuodessa. Vapaa-ajan vietto mökeillä vie huomattavan osan suomalaisten ajasta, ja siihen liittyy toimintoja, jotka aiheuttavat huomattavia ilmastopäästöjä. Myös vapaa-ajan asumisen tapoihin on kiinnitettävä huomiota päästöjen vähentämiseksi.

Mökkeily on monimuotoista. Mökillä voi viettää aikaa lukuisilla tavoilla, joilla kaikilla on oma vaikutuksensa hiilijalanjälkeemme, pienempi tai suurempi. Jokainen vapaa-ajan asukas tekee mökkeillessään valintoja, joilla on merkitystä ilmastonmuutoksen hallinnan kannalta.

Vapaa-ajan arkea tulisi suunnata kohti uudenlaisia ilmastoviisaita ratkaisuja, mikä edellyttää mökkeilytapojen muutosta. Vapaa-ajan asunnoillakin on tarpeen arvioida mökkeilytapojen ilmastoseurauksia. Ilmastovii-saasta arjesta voi vapaa-ajan asunnoilla muodostua uusi normaali, joka syntyy asumisesta, syömisestä, liikumisesta ja muusta kuluttamisesta.

ONGELMIA JA RATKAISUEHDOTUKSIA

Vapaa-ajan asumiseen liittyvä matkustaminen

Matkustaminen vakinaisen ja vapaa-ajan asunnon välillä, useimmiten henkilöautolla, on olennainen osa mökkeilyä. Vapaa-ajan asunnot ovat useimmiten 50 – 250 km päässä vakinaisesta asunnosta. Pitkät mökki- matkat aiheuttavat isoja ilmastopäästöjä.

Mitä pitäisi tehdä

Raide- ja muun julkisen liikenteen kehittäminen erilaisten käyttäjien matkustustarpeita paremmin palvelevaksi on välttämätöntä. Joukkoliikenne olisi suunniteltava siten, että vähäpäästöisillä kulkuvälineillä päästään suurempiin keskuksiin, solmupisteisiin järjestetään yhteiset reitit ja tuetaan haja-asutusalueen julkista liikennettä ja kuntien asiointiliikennettä.

Vähäpäästöisten autojen käyttöä ja hankintaa on suosittava, mm. hybridi- ja kaasautot, enenevästi sähköautot. Päästöttömien polttomoottorien markkinoille tuloa on seurattava.

Auton omistamisen sijaan pitäisi harkita muita omistamis- ja käyttötapoja, kuten yhteiskäyttö- ja vuokra-autoja. Edistettävä kimpakyytejä mökeille.

Vapaa-ajan asunto

Vapaa-ajan asunnon sijainti ja rakennuksen ominaisuudet määräävät pitkälti päästöjen riskejä. Sijainnin valinnan ratkaisee usein luonnonympäristö eli vesistö, marjamaat ja maisemat, jotka ohjaavat paikan valintaa etäällekin ”luonnon helmaan”, pitkien etäisyyksien päähän vakinaisesta asunnosta ja joukkoliikenteestä.

Vapaa-ajan asuntojen lämmitysvaihtoehtoja on useita, joista jokaisella on omat päästöriskinsä.

Vuokramökkeily on yleistymässä. Nämä mökit ovat usein tiheästi käytössä jopa läpi vuoden, joten niiden sijainti ja ominaisuudet ovat erityisen merkittäviä päästöjen kannalta.

Mitä pitäisi tehdä

Kuntien asemakaavoja ja muita rakennusmääräyksiä on kehitettävä vapaa-ajan asuntojen ilmastoystävällisyyden lisäämiseksi. Rantakaavojen suunnittelussa on painotettava myös liikenteellisiä näkökohtia. Mökin ostopalvelujen yhteydessä tulee sekä myyjien että ostajien kiinnittää huomiota mahdollisiin ilmatoriskeihin.

Lämmityksen ilmastopäästöt on huomioitava jo rakennusvaiheessa. Ilmalämpöpumppu ja maalämpö ovat lämpöpattereita energiatehokkaampia. Edistettävä vähemmän kuormittavia energiamuotoja, kuten mökki-kohtaiset aurinkovoimalat, vesivoima, tuulivoima ja jopa tuulimyllyt. Älykästä, vähän energiaa kuluttavaa kuivanapitolämmitystä tulisi suosia.

Asumisen tavat

Mökillä on suositun käyttää puuta lämmitykseen. Puun vääränlaiseen polttamiseen liittyvät ilmatoriskit alkavat olla tiedostettuja.

Maaseudulla ja haja-asutusalueilla ei vielä ole tarpeeksi kehittyntä jätelajittelua. Jätehuollon pitkien etäisyyksien vuoksi jätteiden keruun ohjeita voi olla vaikea noudattaa, mikä vaikeuttaa jätteiden hävittämistä ja kierrätystä.

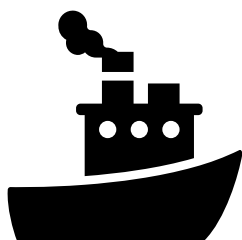
Vapaa-ajan asunnoista 80 % sijaitsee rannoilla. Jätevesiä voi syntyä paljonkin ja niiden käsittelyyn liittyy edelleen ongelmia vapaa-ajan asunnoilla. Jätevesien käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä on viime vuosina joustavoitettu, mutta normit ovat edelleen selkeät. Rantakiinteistöjen jätevesien käsittelyä koskeva lakisääteinen aikaraja syksyllä 2019 osoittautui liian tiukaksi.

Mitä pitäisi tehdä

Takat ja kiukaat ovat mökeillä yleisiä, joten mökkiläisiä on opastettava puiden kunnolliseen kuivattamiseen ja oikeaan polttamiseen. Mikäli tekniikka kehittyy, voi mökkisaunojenkin savupiippuihin valita suodattimet.

Mökillä on syytä toimia ekoasumisen tapaan. Biojätteet kompostoidaan omalla tontilla. Muuten edistetään jätteiden jälkikäyttöä, kiertotaloutta. Jätteet pitää pystyä lajittelemaan niiden laadun mukaan ja sekajätteestä tulisi luopua. Keräysastioita tulee olla jokaisessa kylässä, ongelmajätteille keskuksissa.

Vesiensuojelu on osa luonnonsuojelua. Mökin rannalta aukeavan vesistön kuntoa on seurattava ja mm. välitettävä vesistöjä saastuttavia vanhoja mökkitapoja.

Näin pienennät hiilijalanjälkeäsi mökillä!

- **Vaihda kulkupelisi vähän päästävään**
    - Sähköauto, hybridi, kaasuauto – vaihtoehtoja löytyy nykypäivänä joka hintaryhmästä.
  - **Kuljeta järkevästi**
    - Mieti mitä kuljetat ja minne, tee yhteistyötä naapureiden kanssa, kuljeta/kuljetuta täysiä kuormia.
  - **Säästä sähköä ja hyödynnä tekniikkaa**
    - Aurinkopaneeli, automaattisesti syttyvät ja sammuvat valot, jne.
  - **Polta puuta oikein**
    - Polta vain kuivaa puuta, sytytä oikein (lisää vinkkejä VAALin ja Suomen Omakotiliiton nettisivuilla)
  - **Käytä lihasvoimaa ennen kuin käynnistät koneen**
    - Käytä viikatetta, haravaa, talikkaa ja muita käsityökaluja, vältä polttomoottorien käynnistämistä.
  - **Vaihda osa grilliherkuista kasviksiin**
    - Kasvisruoka ja vegaaninen ruoka on ilmastonmuutoksen kannalta suositeltavaa
  - **Kompostoi ja lajittele**
    - Lajittele jätteesi hyvin, kompostoi biojätteet, vie muut jätteen oikeisiin paikkoihin.
  - **Lajittele ja kierrätä**
    - Käytä uudestaan vanhat kestopuut, jos purat rakennuksia, käytä kunnossa oleva puutavara uudestaan. Kierrätä naulat ja metalliosat.
  - **Istuta lisää puita tontillesi.**
    - Jokainen puu sitoo hiilidioksidia ilmakehästä
  - **Hemmottele hyönteisiä**
    - Rakenna pihaan ötökkä-hotelli tai pidä osa pihasta luonnonvaraisena ja kukkimassa.
- **KEKSI ITSE LISÄÄ TAPOJA PIENENTÄÄ HIILIJALANJÄLKEÄSI!**

MUKAVAA MÖKKEILYÄ

